

Sygn. akt II CNP 84/18

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 maja 2019 r.,

skargi J. S.

o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 17 marca 2017 r., sygn. akt II Ca (...), wydanego
w sprawie z wniosku B. S.
przy uczestnictwie J. S. i Gminy Miasto S.
o podział majątku,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S., po rozpoznaniu sprawy z wniosku B. S. przy udziale J. S. i Gminy Miasto S. o podział majątku, postanowieniem z dnia 24 marca 2016 r. ustalił, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni B. S. i uczestnika J. S. wchodzić bliżej oznaczone spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, samochód C. i ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania stron, o bliżej określonych wartościach (pkt I), ustalił, iż udziały stron w majątku wspólnym są równe (pkt II), ustalił, iż uczestnik J. S. poczynił nakład z majątku osobistego na majątek wspólny, tj. spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu opisane w punkcie I podpunkt 1, w kwocie 144.000 zł (III), zniósł współwłasność majątku dorobkowego i podzielił go w ten sposób, iż na wyłączną własność uczestnika J. S. przypadły

lokatorskie prawo do lokalu i samochód, zaś ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania przypadły na wyłączną własność wnioskodawczyni B. S. pozostałe ruchomości na wyłączoną własność uczestnika (pkt IV), nakazał wnioskodawczyni wydanie uczestnikowi w stanie wolnym lokalu mieszkalnego w terminie sześciu miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia (pkt V), zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 5.000 zł z tytułu spłaty jej udziału w majątku wspólnym (pkt VI), zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 1.827,86 zł (pkt VII), oddalił powództwo o zapłatę w pozostałej części (pkt VIII) i orzekł o kosztach postępowania (pkt IX).

Postanowieniem z dnia 17 marca 2017 r., wskutek apelacji wnioskodawczyni, Sąd Okręgowy w S. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w punkcie III ustalił, iż uczestnik poniósł nakład z majątku osobistego na majątek wspólny o wartości 30.270 zł (pkt 1, lit. a), w punkcie VI zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 61.865 zł z tytułu spłaty, płatną w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt 1, lit. b), uchylił punkt VII (pkt 1, lit. c), punktowi VIII nadał brzmienie: oddala wnioski w pozostałym zakresie (pkt 1, lit. d), punktowi IX nadał brzmienie: ustala, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (pkt 1, lit. e), oddalił apelację w pozostałej części (pkt 2) i ustalił, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie (pkt 3).

Uczestnik J. S. w dniu 24 lipca 2018 r. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 17 marca 2017 r., zaskarżając je w części zmieniającej postanowienie Sądu Rejonowego (co do pkt 1, lit. a-d), wnosząc o stwierdzenie jego niezgodności z prawem w tej części i wskazując art. 6 i art. 58 k.c., jak również art. 379 pkt 5 k.p.c. jako przepisy prawa, z którymi jest niezgodne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana

lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Z przesłankami tymi skorelowany jest art. 424⁵ § 1 k.p.c., który zalicza do konstrukcyjnych elementów skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia: oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części (pkt 1), przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienie (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (pkt 6). Z uwagi na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego oraz jego funkcję, wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. muszą być przytoczone odrębnie i samodzielnie, niezależnie od innych, wobec czego skarga niespełniająca któregokolwiek z nich dotknięta jest tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych (art. 424⁸ § 1 k.p.c.), co skutkuje jej odrzuceniem.

Skarga wniesiona w niniejszej sprawie nie czyni zadość przesłankom i wymaganiom określonym w art. 424¹ § 1 i art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Wprawdzie skarżący wskazał, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych, jednakże wykazanie tej przesłanki ograniczyło się do stwierdzenia, iż nie zachodzi ustawowa podstawa do złożenia skargi o wznowienie postępowania, wyrok nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną (próba wniesienia skargi nie powiodła się ze względu na zbyt niską wartość przedmiotu zaskarżenia) i nie może też być pozbawiony wykonalności w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego.

Pominął tym samym, choć skarga została wniesiona po dniu 3 kwietnia 2018 r., dostępny od tego dnia nowy środek prawny w postaci skargi nadzwyczajnej, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP lub w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń

sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego (art. 89 i n. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.). Skarga nadzwyczajna może być wniesiona w terminie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia (art. 89 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym), a w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym może służyć podważaniu prawomocnych orzeczeń sądowych wydanych przed wejściem tej ustawy w życie, lecz po dniu 17 października 1997 r. (art. 115 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Ustanowiono tym samym kolejny instrument prawny pozwalający na uchylenie lub zmianę prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego kończącego postępowanie w sprawie (art. 89 § 1 w związku z art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), obejmujący także - we wskazanych granicach czasowych - orzeczenia, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy o Sądzie Najwyższym, tj. przed dniem 3 kwietnia 2018 r. Uwzględnienie przez Sąd Najwyższy skargi nadzwyczajnej - zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w związku z art. 95 ustawy o Sądzie Najwyższym - prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, której wystąpienie zarzuca skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i której naprawieniu ma służyć orzeczenie stwierdzające tę niezgodność. Zmiana lub uchylenie wyroku może zatem uczynić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa bezprzedmiotową.

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że wyłączna legitymacja do wniesienia skargi nadzwyczajnej przysługuje podmiotom określonym w art. 89 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, a w odniesieniu do orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem 3 kwietnia 2018 r. - podmiotom określonym w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym. Strona nie może wprowadzić wniesić skargi nadzwyczajnej samodzielnie, jednak może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie (por. w odniesieniu do Prokuratora Generalnego § 335a-335 m rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1206). Wystąpienie do uprawnionego podmiotu

nie obliuguje go do wniesienia skargi, aktywność ta jest jednak nieodzowna, gdyż strona czyni w ten sposób zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej prawnych mechanizmów służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ § 1 k.p.c.), co warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Negatywna ocena podmiotu uprawnionego do wniesienia skargi nadzwyczajnej i wynikająca z niej obiektywna niemożność - z punktu widzenia strony - uchylecia lub zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej, otwiera drogę do żądania stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121, z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, nie publ.).

W związku z tym należy uznać, że poczynsz od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121, z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 46/18, nie publ., z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ., z dnia 4 stycznia 2019 r., IV CNP 27/18, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., II CNP 47/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18 i II CNP 8/18, nie publ., z dnia 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18, nie publ.). W niniejszej sprawie skarżący nie wykazał, że zwrócił się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 115 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym o złożenie skargi nadzwyczajnej od tego wyroku i wniosek ten został załatwiony negatywnie.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

